

Skoen trykker i velfærdsdanmark

Og det rent bogstaveligt. For samtidig med at stadig flere får dårlige fødder, fordi de – ofte i modens hellige navn – bruger helt forkerte sko, er det nu flere år siden, at en egentlig grunduddannelse som ortopædskomager blev nedlagt. Men midt i dette kaos fandt RASK Magasinet heldigvis en skomager, som bliver ved sin læst, nemlig Morten Simonsen.

• Af Lars Aksel Jakobsen
laj@raskmagasinet.dk

”Foden er hele basen, som bærer kroppen. Så hvis den ikke er i orden, går det galt. Hvis man ser på det stykvis og delt, er foden et kropssegment for sig selv. Men den sidder på anklen, som sidder på benet, som sidder på kroppen, som styres af hjernen. Foden i sin funktion, i sin træning og sine sygdomme er derfor ikke bare et segment, den er lige så meget en del af helheden, og det må man ikke glemme.”

Morten Simonsen er oprindelig udannet som bandagist, men har i de senere år arbejdet i Skomageriet på Bandagist-Centret i Risskov. Forinden havde han taget en tillægsuddannelse i ortopædiske sko, fordi der ikke længere findes nogen egentlig grunduddannelse som ortopædskomager. Uddannelsen blev nedlagt for ikke så mange år siden.

En uddøende race?

”Derfor har jeg og andre interesserede i stor ustrækning måttet benytte os af intern oplæring. Det synes jeg er et stort problem, også fordi mange ortopædiske skomagere er på vej på pension. Og det tilmed i en tid, hvor patientklientellet ikke bliver mindre, snarere tværtimod.

Er der i tilfældet dårlige fødder tale om en følge af moderne livsstil?

”Langt hen ad vejen er svaret et stort ja. Man kan bare se til urfolket, hvor der kun eksisterer få skavanker på fødderne. Det er helt modsat med de industrialiserede lande, hvor øn-

Fakta!

Klumpfod

Klumpfod er en medfødt deformitet af foden. Lidelsen rammer 1 ud af 1.000 nyfødte, hvoraf forekomsten hos drenge er dobbelt så hyppig.

Klumpfod behandles i dag ofte med Ponseti-metoden, som består i, at foden manipuleres ved gipsninger hver 7. dag fra barnet er cirka en uge gammelt.

Når foden har opnået tilstrækkelig korrektion, behandles der med Ponseti-skinne frem til cirka 4-års alderen. En færdigbehandlet fod fungerer oftest uden mén og gener. Men når man når fodbalsalderen, kræver det en dygtig og præcis indsats af den ortopædiske skomager.

sket om sidste nye mode ofte ender i et valg af dårligt fodtøj, i alt fald set med en ortopædskomagers øjne. Dette fodtøj går tillige på en hård bund af asfalterede veje og cementgulve med et tyndt lag linoleum ovenpå. Fancy fodtøj bliver det jo kaldt, men jeg er ikke bange for at sige, at det ofte er elendigt ud over alle grænser.”

En udbredt skade ved brugen af forkerte sko er knystdannelse typisk forårsaget af smalt fodtøj, hvor storetåen presses ind mod ind mod de andre tæer, og der herefter opstår en knyste: Den gene ses typisk hos kvinder. Og det er i det hele

taget tankevækkende, at det kun er ganske få fodproblemer, som skyldes egentlige sygdomme. Hovedparten af problemerne opstår i kølvandet på den moderne livsstil.

Da Morten Simonsen startede i Skomageriet for seks år siden, blev der i hans firma ikke fremstillet nær så mange ortopædiske sko, som i dag – faktisk er der nærmest tale om en fordobling set i forhold til dengang:

”Jeg taler kun for mig selv og firmaet, der dog er det største på området sammen med Sahva. Vi har 12 afdelinger i Jylland og over 2.000 kunder i kartoteket. Men den markante stigning kan have mange årsager. Udover forkert valg af fodtøj er der også faktorer som skiftende tilskudsordninger i de forskellige kommuner og at der hele tiden kommer nye produkter til. Senest ser vi nu et semi ortopædisk fodtøj, der kan klare et afgrænset problem som eksempelvis en bred forfod.

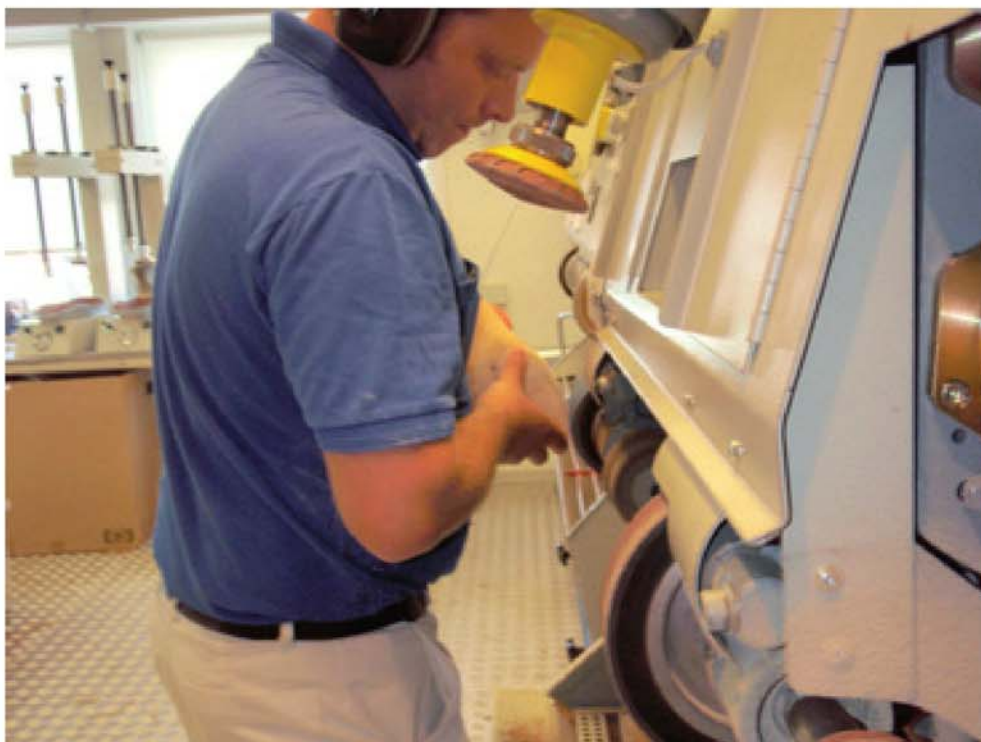


Foto: Bandagist-Centret.

Morten Simonsen er oprindelig udannet som bandagist, men har i de senere år arbejdet i Skomageriet på Bandagist-Centret i Risskov. Da Morten Simonsen startede i Skomageriet for seks år siden, blev der i hans firma ikke fremstillet nær så mange ortopædiske sko, som i dag – faktisk er der nærmest tale om en fordobling set i forhold til dengang.

Den diabetiske fod

Hvilke type lidelser i foden er det, som ofte vil ende med brugen af en ortopædisk sko?

”En meget stor gruppe er diabetikere både med og uden amputationer. Her taler vi om diabetisk neuropati, også kaldet diabetisk nervesygdom. Det er en senkomplikation til sukkersygen og skyldes en skade på nerverne udenfor det centrale nervesystem. Hyppigst rammer det nerver i fødder og ben, så neuropati er en stor risikofaktor for udvikling af fodsår og for amputationer. Alligevel er der ikke så mange amputationer som tidligere, og i dag er man også i stand til at udskyde amputation. Og så bliver der jo for alvor brug for en ortopædisk sko. Andre sygdomme, som ofte vil gøre det nødvendigt med en specialfremstillet sko, er affødt af gig, som kan give vanskabte fødder, hvor det ofte ses, at knogler træder frem de mærkeligste steder på foden. Og som allerede nævnt har vi mange kunder med knyster og bred forfod, ligesom en fejlstilling i foden, som betyder at hælen ’vælter’, også er meget set.”

3D-scanning

Hvordan er arbejdsprocessen ved fremstillingen af en ortopædisk sko?

”Først identificeres problemet, der godt kan skyldes skjulte fejl, så ubehaget i foden i virkeligheden stammer andre steder fra, end man umiddelbart tror. Derefter tages der mål og foretages en afbildning af foden. I dag bruges såvel 2- som 3D-afbildning af foden, som danner grundlag for et aftryk i kunstgips. Endelig træffes valget, hvorvidt det skal være hel eller semi ortopædi, der skal på læsten, altså træskabelonen, der i øvrigt også kan være lavet af kunststof.”

Fakta!

Diabetes og amputation

Diabetes er i dag den hyppigste årsag til amputation. Derfor er det vigtigt hele tiden at være opmærksom på forandringer i kroppen, som man eventuelt oplever. Som diabetiker skal man være ekstra opmærksom på sine fødders tilstand, da de ofte har nedsat blodforsyning og følelse. Det kan resultere i skader og sår og i yderste konsekvens amputation.

Fordelen ved ortopædiske sko er bedre gang og mindre eller ingen smerter. Er der overhovedet nogle gener, eksempelvis et ’klodset’ udseende på skoen?

”Som ortopædkomager går jeg mere op i funktion end udseende ud fra devisen, at kunderne henvender sig, fordi de virkelig har ondt. Jeg nedtoner derfor i første omgang det kosmetisk til fordel for det funktionelle, når det første par sko skal fremstilles. Og når de ønskede funktioner herefter forhåbentlig er opnået, kan kunden og skomageren arbejde videre med det kosmetiske – dog uden at gå på kompromis med funktionerne. Men der kommer dog stadig flere varianter indenfor ortopædiske sko, der også i stigende omfang tilgodeser det kosmetiske. Det er jo nok vigtigt, især hos de unge, men hovedparten af vores kunder er trods alt ældre mennesker,” slutter Morten Simonsen.

Du finder alt til sygepleje på hardam-shop.dk

- Nemt at handle
- Hurtig levering og høj service
- Også direkte salg til private

Kirstine
HARDAM
Livskvalitet efter operation



NY WEBSHOP

Måbjerg Skolevej 48 · 7500 Holstebro · Tlf. 9742 3233 · post@hardam.dk
www.hardam.dk · www.hardam-shop.dk